

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Мироненко-Шульган Олена Миколаївна**, 1988 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2011 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство», працює керуючим партнером Адвокатського об'єднання «Дефанс», м. Київ, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «01» липня 2024 року № 890, у складі:

- Голови разової спеціалізованої вченої ради – **Юлії Аністратенко**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету
- Рецензентів – **Марини Глух**, кандидата юридичних наук, професора, завідувача кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету
- Олени Мельник**, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету
- Офіційних опонентів – **Наталії Атаманчук**, доктора юридичних наук, доцента, провідного наукового співробітника відділу дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України
- Андрія Новицького**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії Служби безпеки України,

на засіданні «06» серпня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Мироненко-Шульган Олені Миколаївні** на підставі публічного захисту дисертації «**Правове регулювання фінансової підтримки державою малого підприємництва в умовах фінансової кризи**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті,

Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник **Альона Гарбінська-Руденко**, кандидат юридичних наук, доцент, Державний податковий університет, доцент кафедри фінансового та податкового права.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та правових проблем правового регулювання фінансової підтримки державою малого підприємництва в умовах фінансової кризи, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше запропоновано поняття «фінансово-правове регулювання підприємництва» (це система правових норм, що визначають правові засади організації та здійснення підприємницької діяльності суб'єктами господарювання у сфері мобілізації, управління, розподілу та використання публічних фінансових ресурсів); «державна фінансова підтримка малого та середнього підприємництва» (це вид державної допомоги в закріпленій в законодавстві формі, що надається уповноваженим органом влади відповідним суб'єктам малого та середнього підприємництва на принципах ефективності, доступності, відкритості та прозорості, створення рівних можливостей, недопустимість порушення здорової конкуренції у визначеному імперативно-правовими нормами порядку з публічних фондів грошових коштів з метою забезпечення створення, розвитку малого та середнього підприємництва та задоволення публічного інтересу); «фонд підтримки малого та середнього підприємництва» (це публічний централізований цільовий бюджетний фонд грошових коштів, порядок створення та функціонування якого здійснюється на підставі нормативно-правового акту імперативного характеру в межах відповідної бюджетної програми у складі спеціального фонду відповідного (місцевого, державного) бюджету, уповноваженим на те органом влади які функціонують на засадах відкритості і прозорості з метою сприяння реалізації державної політики у сфері підтримки підприємництва для задоволення публічних потреб); «фонд підтримки малого та середнього підприємництва» (це публічний децентралізований цільовий позабюджетний фонд грошових коштів, юридична особа, порядок створення та функціонування якого здійснюється на підставі як нормативно-правового акту імперативного, так і диспозитивного характеру в межах відповідної бюджетної програми, уповноваженим на те органом влади або юридичною чи фізичною особою з метою сприяння реалізації державної політики у сфері підтримки підприємництва для задоволення публічних потреб); виокремлено специфічні ознаки понять: «державна допомога суб'єктам підприємництва» та «фінансова державна підтримка»; запропоновано принципи державної допомоги суб'єктам

господарювання та дана їх характеристика, а саме: законності, допустимості, визначеності, публічності, відкритості та прозорості, економічної доцільності, відповідальності, моніторингу та контролю, непорушення принципів здорової економічної конкуренції.

За свої змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Мироненко-Шульган О. М. Теоретико-правові основи функціонування малого підприємництва як однієї з форм господарської діяльності (фінансово-правовий аспект). *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 9 (23). С. 684–696. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/10338>.

2. Мироненко-Шульган О. М. Про податкову політику України в контексті вступу в ЄС та дії програми підтримки малого підприємництва. *Ампаро*. Випуск 2. 2023. С. 41–47. URL: <http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-2-2023/6.pdf>.

3. Мироненко-Шульган О. М., Кармаліта М. В. Правове регулювання фінансової підтримки державою малого підприємництва в Україні у кризові періоди. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7. 2023. С. 286–290. URL: http://lsej.org.ua/7_2023/66.pdf.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, доцент **Атаманчук Наталія Іванівна**, провідний науковий співробітник відділу дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Більшість науковців, що досліджували фінансово-правові засади функціонування суб'єктів підприємництва, в тому числі і окремі проблемні питання правового регулювання малого підприємництва, визначають такі поняття як «мале підприємство», «малий бізнес», «суб'єкти господарювання» або «підприємство малого бізнесу» тощо.

У дисертаційній роботі автором часто використовується поняття «підприємництво», на відміну від поняття «бізнес», яке рідше окреслюється та, на наш погляд, не достатньо розкрито у самій роботі.

Вважаємо, що дане дисертаційне дослідження значно збагатилося б категоріальним апаратом та обґрунтуванням змісту саме вказаного поняття.

2. Заслуговує на увагу ґрунтовний та детальний аналіз правового регулювання фінансової підтримки малого підприємництва на державному та місцевому рівнях. У розділі 2 «Правове забезпечення фінансової підтримки малого підприємництва в Україні» дисертант наводить приклади такої підтримки, як: надання мікрогрантів, програми релокації бізнесу, «єРобота», «Доступні кредити 5–7–9%» тощо. Аналіз чинного законодавства та повідомлення з офіційних інформаційних джерел також дозволяє дійти висновку, що наразі держава продовжує підтримувати суб'єктів малого підприємництва та розробляти нові державні програми такої підтримки в умовах запровадженого воєнного стану.

Вважаємо дискусійним та таким що потребує більш детальної аргументації твердження авторки про те, що, «все ж таки, суб'єкти малого підприємництва не отримують належної підтримки від держави».

3. Позитивним є прагнення здобувача всебічно проаналізувати особливості функціонування малого підприємництва в умовах фінансової кризи. У підрозділі 1.3 дисертаційної роботи розкривається сутність явищ «криза» та «фінансова криза», визначається їх поняття та ознаки, вивчається економічна криза 2007-2009 років, 2013 року, наслідки введення карантинних заходів зумовлених COVID-19, а також сучасні виклики в умовах воєнного стану.

Водночас, з огляду на те, що фінансові кризи є циклічним явищем та являють собою певний етап розвитку економіки, з тексту дисертації не зовсім зрозуміло чи можна вважати кризу лише негативним явищем? Чи має криза позитивні фактори для економіки держави в контексті забезпечення державою підтримки малого підприємництва?

Також вважаємо, що авторкою не в повній мірі розкрито питання щодо впливу фінансової кризи на правове регулювання фінансової підтримки малого підприємництва державою.

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Новицький Андрій Миколайович**, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії Служби безпеки України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Тема дисертаційного дослідження присвячена проблематиці правового регулювання фінансової підтримки державою малого підприємництва в умовах фінансової кризи. Темою передбачено дослідження кола суб'єктів: з однієї сторони - суб'єкти що надають підтримку (інститути державної влади) та суб'єкти на які розповсюджується така підтримка – суб'єкти малого підприємництва. Робота значно покращилась би, якби було проаналізовано

систему органів що здійснюють свої повноваження в сфері надання фінансової підтримки конкретному суб'єкту підприємництва і з характеристикою їх правового статусу в зазначені сфері. У роботі характеризується тільки контролююча функція уповноважених органів.

2. Розділ 2 дисертаційного дослідження присвячено правовому забезпеченню фінансової підтримки малого підприємництва в Україні, що є більш широким поняттям ніж зазначена тема дисертаційного дослідження. Очевидно, здобувачці треба було обмежити сферу свого дослідження рамками фінансової підтримки виключно в умовах фінансової кризи.

3. Дисертанткою винесено окремі положення як новизна даного дослідження, які сформовано, на мою думку, не зовсім коректно: наприклад, запропоновано принципи державної допомоги суб'єктам господарювання та дана їх характеристика, серед яких непорушення принципів здорової економічної конкуренції. Звучить не зовсім логічним: принцип непорушення принципів.

4. Дисертантка у своїй роботі виділяє фонди, що мають значення в контексті державної підтримки малого підприємництва, а саме на публічний децентралізований цільовий позабюджетний фонд та публічний централізований цільовий бюджетний фонд.

Вважаємо, що авторці потрібно більш детально деталізувати розмежування між вказаними фондами та, в разі потреби, акцентувати увагу на доцільності їх виокремлення в рамках тематики дослідження.

5. Авторка, надаючи визначення поняттю державна допомога, формулює її відповідні принципи, але, вважаємо, що окремий механізм надання такої допомоги не висвітлено, тому саме поняття залишається абстрактним. Вважаємо за доцільне навести конкретні приклади державної допомоги та зазначити які саме джерела такої допомоги держава використовує для підтримки малого підприємництва із характеристикою конкретних нормативних актів, що регулюють таку підтримку.

Рецензент – кандидат юридичних наук, професор **Глух Марина Василівна**, завідувач кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дослідженні здобувач аналізує та приводить конкретні приклади фінансової підтримки малого бізнесу державою під час воєнного стану, тобто, з 2022 року. Проте аналіз існуючих економічних та статистичних показників вказує на те, що національний малий та середній бізнес наразі знаходиться в стані певної стагнації, про що свідчать і актуальні показники припинення бізнесової діяльності вказаними суб'єктами за 2024 рік. Отже, у роботі не достатньо проаналізовані можливі причини такої стагнації малого та середнього бізнесу, навіть попри значну підтримку з боку держави.

2. Аналізуючи правове регулювання фондів підтримки малого та середнього підприємництва, здобувач не проводить детальної класифікації вказаних фондів. Також, на нашу думку, не приділено достатньо уваги категорії

«фонди підтримки малого та середнього підприємництва», а від цього робота тільки б виграла.

3. Попри проведений глибокий аналіз чинного законодавства у сфері надання фінансової допомоги державою суб'єктам господарювання та виокремлення форми такої допомоги, хотілося б почути конкретні пропозиції щодо запровадження нових форм державної допомоги для підвищення ефективності функціонування малого підприємництва в Україні.

4. У роботі констатується, що надання фінансових ресурсів з метою фінансової підтримки державою малого підприємництва напряму виконавчими органами влади хоч і має окремі плюси, проте є і безліч недоліків порівняно з наданням такої фінансової підтримки суб'єктам малого підприємництва місцевими фондами. Думається, що вказане твердження не є достатньо аргументованим та потребує пояснення.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Мельник Олена Петрівна**, доцент кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. В дослідженні детально розкриті питання правового регулювання фінансової підтримки малого підприємництва державою під час фінансової кризи. Проте, вважаємо, що найпотужнішою кризою для України за період незалежності стала повномасштабна війна на території України. На нашу думку, дисертанткою не приділено достатньої уваги аналізу інструментів, котрі використовує держава для підтримки малого підприємництва саме в період воєнного стану.

2. В роботі проаналізовано законодавство, що регулює порядок реалізації фінансової допомоги малому підприємству з боку органів місцевого самоврядування суб'єктам малого підприємництва. Але, вважаємо, що авторкою комплексно не проаналізовано недоліки, котрі існують при прийнятті місцевої бюджетної програми з метою такої підтримки, що не дає можливості вказаним програмам бути реалізованим в повній мірі.

3. Дисертанткою зазначено, що держава визнає необхідність підтримки малого підприємництва, у тому числі заходами податкової підтримки, при цьому, використовуючи різні її складові елементи. Вважаємо, що податкова підтримка є різновидом фінансової державної підтримки малого підприємництва, і було б доречно, якби, авторка більш конкретно зупинилася на розкритті можливих форм, за допомогою яких вказана податкова підтримка може здійснювались.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор **Аністратенко Юлія Ігорівна**, професор кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, без зауважень.

Гарбінська-Руденко Альона Валеріївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фінансового та податкового права Державного

податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5(п'ять) членів ради,

«Проти» НЕНАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Олені Мироненко-Шульган** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Юлія АНІСТРАТЕНКО